

заклучить, что и флюгерные, и предкризисные, и бифуркационные, и харизматичные личности будут проживать сложные нестабильные моменты своей жизни и общества в целом. Поиск аттракторов (путей выхода из нестабильного состояния) дает возможность человеку реализовать жизненные цели, используя разные ресурсы своих и чужих возможностей. В силу сложнейших кризисов современных общественных систем, появление личностей со сложным характером, бифуркационным сознанием и т.п. можно рассматривать как нагруженность факта поведения личности. Нагруженность факта поведения требует дальнейших исследований.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. Зинев С. Н. Харизматическая личность: идентификация и манифестация в трансформирующемся мире // Зинев С.Н. : дис. канд. филос. наук: 09.00.13. РГБ ОД, 61:05-9/603. Ставрополь, 2005. - 148 с.
2. Вебер М. Хозяйственная этика мировых религий. Попытка сравнительного исследования в области социологии религии. Введение // М. Вебер - Избранное. Образ Общества. М. : Наука., 1994.
3. Википедия: <https://ru.wikipedia.org/>.
4. Дилигенский Г. Г. Люди среднего класса / Г. Г. Дилигенский. Москва : Институт Фонда «Общественное мнение», 2002. – 284 с.
5. Фуко М. Слова и вещи. Археология гуманитарных наук // М. Фуко. СПб., 1994. – С. 66
6. Сеченов И. М. Кому и как разрабатывать психологию: Психологические этюды // Сеченов И. М. – СПб., 1873. – С. 190
7. Шалаев В. П. Синергетика в пространстве философских проблем современности: монография // В. П. Шалаев. Йошкар-Ола: МГТУ. 2009. - 360 с.
8. <https://ru.wikipedia.org/wiki/Сверхчеловек>
9. Знаменский С. П. «Сверхчеловек» Ницше // С. П. Знаменский: Интернет ресурс. Изво Русского христианского гуманитарного института, С.-П. 2001.
10. Интернет-ресурс: Цит. по лекции И. Лупандина www.proza.ru/2011/07/03/777

Пальчинська Маріанна Вікторівна кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії Одеського національного морського університету

УДК 114+141+303.09

ВІРТУАЛЬНІ СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНІ ПРОЕКТИ ЯК ІНСТРУМЕНТИ КОНСТРУЮВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

У статті розглядаються віртуальні соціально-орієнтовані проекти як інструменти конструювання соціокультурного простору сучасного суспільства. Аналізується їх специфіка та роль в соціальному проектуванні. Реалізація віртуальних соціально орієнтованих проектів є одним із способів модельованих соціокультурних змін.

Ключові слова: соціальне проектування, сучасне суспільство, віртуальний проект, конструювання соціокультурного простору

ВИРТУАЛЬНЫЕ СОЦИАЛЬНО-ОРИЕНТИРОВАННЫЕ ПРОЕКТЫ КАК ИНСТРУМЕНТЫ КОНСТРУИРОВАНИЯ СОЦИОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТРАНСТВА СОВРЕМЕННОГО ОБЩЕСТВА

В статье рассматриваются виртуальные социально-ориентированные проекты как

инструменты конструирования социокультурного пространства современного общества. Анализируется их специфика и роль в социальном проектировании. Реализация виртуальных социально ориентированных проектов является одним из способов моделируемых социокультурных изменений.

Ключевые слова: *социальное проектирование, современное общество, виртуальный проект, конструирование социокультурного пространства*

VIRTUAL SOCIAL-ORIENTED PROJECTS SUCH AS THE CONSTRUCTION OF THE TOOLS OF SOCIAL AND CULTURAL SPACE OF MODERN SOCIETY

In this article discusses virtual social-oriented projects such as the construction of the tools of social and cultural space of modern society. To analyze their specificity and role in social engineering. The implementation of virtual social-oriented projects is one way of simulated socio-cultural changes.

Keywords: *social engineering, modern society, the virtual project, the construction of social-cultural space*

Актуальність звернення до проблеми конструювання соціокультурного простору сучасного суспільства обумовлено тим, що особливо гостро ставиться питання щодо методологічно обґрунтованої концепції соціального проектування, яка інтегрує науку і суспільну практику в суспільствах перехідного типу. Формування соціального проектування як особливого роду діяльності йшло паралельно зі становленням уявлень про майбутнє суспільства, про формування та реалізацію якісних змін соціального буття.

Соціальні проекти детермінують низку соціально-економічних, політичних, соціокультурних та інших чинників, які притаманні системі соціальних відносин на конкретному історичному етапі розвитку. В даний час соціальне проектування зазвичай пов'язують із прогнозуванням, конструюванням та моделюванням соціокультурних змін, що обумовлює необхідність наукового аналізу даного процесу. Оскільки в світі систематично відбувається реформування різних сфер життя, остільки об'єктивно зростає необхідність всебічного наукового аналізу соціальних проектів і проектної діяльності.

Метою статті є дослідження специфіки віртуальних соціально орієнтованих проектів як інструментів конструювання соціокультурного простору сучасного суспільства.

Ступінь наукової розробки проблеми. Проблема проектування і його використання в соціальній практиці складна, дискусійна і одночасно дотепер ще маловивчена. З урахуванням важливості тієї ролі, яку відіграють соціальні проекти в сучасному світі, необхідно відзначити, що актуальність теми далеко не обмежується сферою теоретизування. Гносеологічні, методологічні та соціальні проблеми проектувальної діяльності висвітлені в роботах Аітова Н., Генісаретського О., Дридзе Т., Капітанова В., Курбатова В., Лапіна М., Лапкіної І., Лукова В., Панова С., Сидорова А., Тощенко Ж. та ін. Серед зарубіжних дослідників, які вивчають питання проектування, необхідно відзначити роботи Гаспарського В., Джонса Д., Діксона Д., Крика Е., Полака Ф., Стефанова Н., Тейла Г., Херда У., Хілла П. та ін. Оскільки поняття «проект» є загальнонауковим поняттям, дослідники оперують їм в різних областях наукового знання, отже, зміст даного поняття розкривається відповідно до вимог відповідної наукової галузі.

Проектна діяльність будується на підставі теорії пізнання як теорії репрезентації. Людина у відповідності зі своїми потребами підкорює природу і суспільство, перетворює світ: «Людина – це тварина, яка будує плани. Вона складає проекти. Вона мріє про майбутнє, швидше за все – про таке майбутнє, яке буде краще, ніж сьогодні. Створення проектів є внутрішньо притаманним елементом людського устрою. Особливість сучасного суспільства полягає в переконанні більшості людей, що їх проекти щодо поліпшення загальної своєї позиції в світі мають хороший шанс на успіх, і що через це має сенс систематично працювати на поліпшення майбутнього» [5, с. 5].

Проблема розробки соціальних проектів тривалий час висвітлювалася неявно, як та,

що не займає значного місця серед філософських концепцій, так і в практичній діяльності створення і реалізація проектів не були затребувані. Наукове проектування спочатку сходить до технічних, архітектурних та інженерних галузей знання. Спочатку проект розглядався як внутрішній елемент інженерної діяльності та предметом соціально-філософського аналізу ставав лише епізодично, однак на сучасному етапі розвитку науки і техніки життя людини не мислиться без процесів поглибленого соціального проектування.

Вивчення проблематики соціального проектування вийшло на новий рівень на початку ХХ століття, коли науково-технічний прогрес висунув проблеми проектної діяльності в число пріоритетних і перспективних видів конструювання соціального простору: «методологічне дослідження проектувальної діяльності спиралося на методи і результати природничо-наукового підходу, а з 60-х років він доповнився методами і результатами, отриманими при осмисленні інженерної діяльності та технічного знання. Тільки в другій половині ХХ століття в контексті методологічної рефлексії проектування стали проявлятися свої, стихійно-емпіричні, внутрішньо властиві науковому дослідженню проектування методи і форми» [4, с. 14].

Під проектом розуміється «система сформульованих у його рамках цілей, які створюються або модернізуються для реалізації фізичних об'єктів, технологічних процесів, управлінських рішень та заходів щодо їх виконання» [13, с. 41]. Коли говорять про проект, то мають на увазі зміни, які заздалегідь змодельовані.

У теоріях соціального управління проектна діяльність вивчається як діяльність по створенню проектів, особлива увага приділяється етапності, системності, інформативності тощо. В даному контексті проект визначається як «... етап, елемент соціального управління або планування» [2, с. 58]. Таким чином, концепція проекту є опрацюванням організаційної сторони його створення, яка виражається в обов'язковому документальному оформленні та об'єднанні різних ресурсів для його реалізації, а створення подібних проектів фактично зводиться до інженерного конструювання або соціальної інженерії. Процеси і явища стають предметом репрезентації в тому випадку, якщо для свого відтворення у вигляді уявлень чи проектів вони потребують осмислення, об'єктивізації, які будучи специфічними функціями акту репрезентації, «конституують внутрішнє середовище, яке, будучи порівняно з зовнішнім середовищем «грубих фактів», стимулює і в той же час обмежує індивідуальну та колективну діяльність» [9, с. 33].

На наш погляд, найбільш розгорнуту концепцію соціального проекту формулює В. Луков, який під соціальним проектом розуміє «сконструйоване ініціатором проекту соціальне нововведення, метою якого є створення, модернізація або підтримання в зміненому середовищі матеріальної або духовної цінності, яке має просторово-часові і ресурсні обмеження і вплив якого на людей визнається позитивним за своїм соціальним значенням» [15, с. 36].

Особливий інтерес в класифікації В. Лукова представляють престиж-проекти і псевдопроекти. Престиж-проекти – це «проекти, цільова установка яких ґрунтується на феномені престижного споживання» [15, с. 80], такі проекти встановлюють соціальні перешкоди і об'єднують людей в групи в залежності від символів престижу. Псевдопроекти, на думку Лукова, є «видимість проекту, форма якого прикривається якийсь інший зміст та не представлена в самому проекті» [15, с. 81], вони можуть виступати як проекти-фікції, які тільки використовують проектну форму, або в формі квазіпроекта, який «має всі ознаки соціального проекту, але планує нововведення, яке насправді таким не є» [15, с. 82]. Псевдопроекти у всіх своїх проявах відволікають ресурси і увагу суспільства від реалізації того, що становить справжній соціальний інтерес. Для виявлення таких проектів необхідний ретельний аналіз прихованих цілей проекту.

Зазвичай соціальні проекти не передбачають отримання прибутку, хоча їх економічна складового може виражатися у певних змінах як окремої галузі, так и соціальної структури у цілому, та підрахована (наприклад, при скороченні кількості ув'язнених зменшуються витрати на їх утримання у пенітенціарних закладах, а також зменшуються державні

фінансові інвестиції, спрямовані на боротьбу із злочинністю). Таким чином, «соціальне проектування являє собою специфічну планову діяльність, суть якої полягає в науково обґрунтованому визначенні параметрів формування майбутніх соціальних об'єктів або процесів з метою забезпечення оптимальних умов для виникнення, функціонування і розвитку нових або реконструйованих об'єктів» [16, с. 18-21].

Соціальний проект «... пов'язаний з перетворенням навколишньої соціальної реальності відповідно до деякого ідеалу за допомогою створення вираженої в знаковій формі і орієнтованої на реалізацію смислової спільності реального і ідеального» [12, с. 32]. Будь-яке рішення, спрямоване на зміну реальності вимагає осмислення, згідно з яким рішення поставленої проблеми забезпечується описом змін реальності відповідно до ідеалу: «Проектна діяльність відноситься до розряду інноваційної, творчої діяльності, бо вона передбачає перетворення реальності, будується на базі відповідної технології, яку можна уніфікувати, освоїти і вдосконалити» [9, с. 57].

Стратегічною метою соціального проекту є створення оптимальної організації соціальних відносин із урахуванням об'єктивних умов життєдіяльності різних соціальних груп і суспільств. Якщо соціальний проект конструюється суб'єктом проектування за принципом свободи волі, то він виступає, перш за все, як щось покликане задовольняти ті чи інші суб'єктивні потреби і реалізується як репрезентація дійсності безвідносно до складності системи соціальних відносин; по-друге, щоб розгорнути можливість вибору суб'єктом реалізації проекту в рамках конструювання соціального простору.

Об'єктом соціального проектування називають системи, процеси організації соціальних зв'язків, взаємодій, що включено у проектну діяльність, які піддаються впливу суб'єктів проектування і виступають підставою для цього впливу. У проблемне поле соціального проектування потрапляють об'єкти самої різної природи: елементи, підсистеми та системи матеріального і духовного виробництва, людина як суб'єкт історичного процесу і соціальних відносин, різні елементи і підсистеми соціальної структури суспільства, різноманітні суспільні відносини (політичні, ідеологічні, управлінські, естетичні, моральні, сімейно-побутові, міжособистісні), елементи способу життя (життєві позиції, способи життєдіяльності, якість і стиль життя). В якості основних об'єктів соціального проектування виступають соціальні системи. Кожна соціальна система має специфіку, особливі риси, має різні, часто дуже складні елементи, блоки, підсистеми, структуру, оригінальні системоутворюючі чинники. Тому проектування різних типів і систем вимагає, крім загальних принципів і закономірностей, застосування особливої методики. На всіх рівнях проектування важливо виявити зв'язки, закономірності, характерні для даного рівня, визначити системоутворюючі чинники та врахувати їх при проектуванні.

Соціальні проекти також застосовуються задля проектування певної цінності (наприклад, сім'ї, дитини, здорового способу життя), які позначаються як «найбільш загальні орієнтири в оцінці, освоєння і перетворення світу, як досить конкретні значення речей, властивостей, відносин, з якими має справу людина і які для неї з тих чи інших обставин мають важливе значення» [6, с. 11]. Зазвичай соціальне проектування спрямовано на збереження певної системи цінностей в умовах світу, який підпорядковується певним видозмінам, або перебуває у перехідному стані (як, наприклад, сучасне українське суспільство).

У даний час певна кількість суб'єктів підприємницької діяльності намагається на тлі своєї провідної діяльності приймати участь у соціально орієнтованих проектах, наприклад, допомогти дитячим будинкам, інвалідам, виступати спонсорами екологічних та культурних заходів і т.п. Результатами участі у подібних проектах стає залучення до себе додаткової уваги споживачів послуг або продукції, поліпшення іміджу, пільгове оподаткування тощо. Ця тенденція може бути охарактеризована як «соціально орієнтований маркетинг».

У контексті даного дослідження віртуальні соціально-орієнтовані проекти розглядаються як інструменти конструювання соціокультурного простору сучасного українського суспільства. Передумовою появи віртуальних проектів є глобалізація, тобто

новий етап розвитку зовнішньоекономічної діяльності, спрямований на створення економічних мереж різних країн. Важлива особливість економічного розвитку передових країн на початку XXI ст. полягає в переході від індустріальної до постіндустріальної економіки. Сучасна структура суспільства розглядається, у тому числі, як суспільно-інформаційна: «Віртуальний продукт, віртуальна інновація, віртуальна праця, віртуальна організація, віртуальні гроші допускають і провокують прискорення темпів функціонування економічної та виробничої систем» [1]. Це призводить до того, що комп'ютерні технології стають головним засобом і середовищем економічної та виробничої діяльності. Віртуалізація економіки викликає до життя «комерціалізацію кіберпростору» [10, с. 27].

У контексті обраної теми головна увага приділяється новим формам проектної діяльності, що виходять на сучасний світовий ринок, де широко використовуються передові комунікаційні та інформаційні технології. Сьогодні в бізнесі паралельно з реальним середовищем, в якому реалізується проект, створюється віртуальний світ. Проводиться цикл експериментальних досліджень, пов'язаних із імітаційним моделюванням життєвого циклу проекту, його продукції та дій на ринку.

Створення віртуального проекту може бути охарактеризоване різними факторами, до основних з яких можна віднести:

- відбір людських, фінансових, матеріальних, організаційно-технологічних та інших ресурсів;

- інтеграцію виділених ресурсів у віртуальний процес життєдіяльності з використанням комп'ютерних мереж [17, с. 62].

Реалізація перерахованих факторів дозволяє в подальшому формувати гнучку і динамічну організаційну систему, найбільш пристосовану до якнайшвидшого випуску та оперативної поставки нової продукції на ринок, в тому числі і віртуальний.

Виникнення терміна «віртуальний проект» корелює з введенням в науковий обіг терміна «віртуальне підприємство», яке запропонував Дж. Хопланд, який скористався аналогією з поняттям віртуальної машини із галузі комп'ютерної техніки. Слід зазначити, що у віртуальній машині жоден процес не може монополювати будь-який ресурс, і всі системні ресурси повинні розглядатися як потенційно призначені для спільного (колективного) користування. Ідея такого підходу до географічно розподілених ресурсів в інтересах спільної роботи над унікальними продуктами або послугами стала прототипом віртуального проекту.

У західній економічній теорії існують різні інтерпретації терміну віртуальний проект. В абстрактному значенні – це найбільш передова й ефективна форма організації, найкраща з точки зору наявних технічних і економічних умов. В даному аспекті віртуальний проект означає мережеву, комп'ютерно-інтегровану організаційну структуру, яка об'єднує неоднорідні ресурси, розташовані в різних місцях. Найчастіше акцентується увага на тимчасовому характері об'єднання ресурсів у віртуальному проекті, що створюється на обмежений період та має головну мету – отримання вигоди завдяки розширенню асортименту товарів і послуг.

Головна стратегія віртуального проекту тісно пов'язана із орієнтацією на замовника, оскільки його базові характеристики – швидкість виконання замовлення і повнота задоволення вимог клієнта. З включенням замовників і виконавців в єдину відкриту мережу, кордони між взаємодіючими організаціями стають дуже гнучкими.

С практичної точки зору, віртуальний проект можна представити як мережу вільно взаємодіючих агентів, що знаходяться в різних місцях. Ці агенти, які можуть бути як віртуальними «он-лайнними», так і фізично присутніми на конкретних об'єктах підприємства, розробляють спільний проект (або ряд взаємопов'язаних проектів), перебуваючи між собою у відносинах партнерства, кооперації, співпраці, координації тощо. Розробка віртуального проекту пов'язана з «інтелектуальним моделюванням взаємодії складних, неоднорідних, віддалених один від одного агентів» [3, с. 22].

У сучасному проектному менеджменті не існує поки що загальноприйнятого

визначення поняття «віртуальний проект», а також «соціально орієнтований віртуальний проект». Найбільш поширене у проектному менеджменті поняття проекту має наступні визначення: «Проект – це комплекс дій (управлінський операцій та рішень, робот, послуг...), які спрямовані на досягнення головної мети у встановлені час, бюджет та якість» [11, с. 12], або «проект – це завдання, точно визначене або описане, яке повинно бути виконано за обмежений час і виходячи із обмежених ресурсів задля створення унікального продукту чи послуги» [14, с. 17], або «проект містить у собі задум (проблему), засоби його реалізації (рішення проблеми) та одержувані у процесі реалізації результати [14, с. 17] та ін.

Апелюючи до вищенаведених прикладів, у даному дослідженні під «віртуальним проектом» автором розуміється «комплекс дій, які реалізуються переважно у віртуальному просторі, або спрямовані на користувачів інтернет-середовища».

Специфічні риси віртуального проекту, орієнтованого на соціальну сферу, можна виокремити наступним чином:

- відсутній часовий бар'єр – у будь-який час доби можливо здійснити оперативне керування або модернізацію проекту;
- відсутній просторовий бар'єр – проект діє не у локальному, а у глобальному просторі;
- обсяг первісних фінансових інвестицій значно менший, ніж для інших проектів;
- більш тривалий період використання результатів продукту проекту;
- доступність у технічному аспекті;
- кожен учасник проекту має змогу за допомогою глобальної комп'ютерною мережі скористатися додатковими можливостями, або терміново залучити додаткові ресурси;
- в умовах сучасного світу найбільш ефективна діяльність, зокрема у проектній діяльності, значно оптимізується при використанні інтернет-ресурсів.

Аналізуючи весь наявний спектр існуючих віртуальних проектів, можна **виокремити наступні ознаки соціально орієнтованих віртуальних проектів:**

- згідно із масштабом в рівній мірі підпадають під весь спектр традиційної класифікації, тобто малі, середні, значні та найзначні, оскільки потребують незначних фінансових інвестицій (як малі проекти), однак мають суттєвий вплив на соціальне середовище як у межах певного регіону, так і країни в цілому (як значні та найзначні проекти);
- згідно із тривалістю – переважно довгострокові, оскільки підтримка проекту у віртуальному просторі не потребує значних грошових витрат, та поряд із цим подібні проекти потребують постійного моніторингу віртуального простору, бо всевітня комп'ютерна мережа дуже динамічна. На відміну від короткострокових проектів припускають оперативне внесення змін у підготовку та подальше функціонування проекту, а також співробітництво із максимальною кількістю зацікавлених сторін;
- згідно із напрямом більшою мірою відносяться до мультипроектів, оскільки мають «багатоцільовий зміст» [14, с. 24] та можуть «мати відношення одночасно до декількох взаємопов'язаних об'єктів» [14, с. 24];
- згідно із головною метою реалізації соціально орієнтовані віртуальні проекти найчастіше некомерційні, оскільки їх головна ціль – привернути увагу громадськості та надати допомогу маргінальним верствам, які існують у сучасному суспільстві;
- згідно із специфікою кінцевого продукту – соціальні, однак можуть у подальшому поділені за галузевою ознакою на правові, інформаційні, освітні, релігійні та інші у залежності від того, хто є замовником проекту – науковці, пересічні громадяни, правозахисники, благодійні або релігійні організації та ін., або у якій площині висвітлюються проблеми маргінальних груп;
- згідно із функціональною спрямованістю віртуальні проекти найчастіше комбіновані, оскільки мають поліфункціональну природу (залучення спонсорів та громадян до допомоги окремим категоріям громадян, привернення уваги владних структур та ін.);
- згідно із ступенем складності можуть бути як моно, так і мультипроектами;

- згідно із характером залучених сторін підпадають під весь вектор традиційної класифікації, оскільки можуть бути міжнародними, національними, міжрегіональними, місцевими тощо;
- згідно із ступенем взаємного впливу, як правило, соціально орієнтовані віртуальні проекти можуть бути взаємодоповнюючими або незалежними;
- згідно із вимогами якості – стандартні, оскільки не потребують надзвичайних критеріїв якості, які можуть суттєво вплинути на реалізацію проекту.

Конструювання соціального простору, в тому числі за допомогою реалізації віртуальних соціально-орієнтованих проектів, невід'ємна від соціальної практики – свідомої і доцільної діяльності в умовах єдності суб'єктивного та об'єктивного, свідомості і буття. Для того щоб змінити соціальну дійсність, необхідно практично впливати на неї. Практика є таким процесом взаємодії суб'єкта та об'єкта, в якому суб'єкт цілеспрямовано перетворює об'єкт. Теоретична діяльність суб'єкта «... лише відображає світ і виробляє ідеальні продукти – поняття, ідеї, теорії ... немає «чистої» матеріальної діяльності, яка не включала б у себе теоретичні компоненти. Теоретична (розумова) діяльність неминуче включається в якості складового компонента в практичну діяльність, надаючи їй свідомий, цілеспрямований характер і регулюючи її хід» [Гайдуков; с. 65]. Таким чином, практика соціального проектування являє собою єдність суб'єктивних та об'єктивних моментів. Виступаючи як свідома діяльність суб'єкта, практика разом з тим є цілком об'єктивним процесом, бо пов'язана із матеріальним впливом суб'єкта на об'єкт, із здійсненням тих чи інших змін об'єкта: «Практика є, перш за все, процес реального взаємодії людини з матеріальним світом як об'єктом практичної діяльності. У процесі цієї взаємодії активна роль, звичайно, належить суб'єкту» [7, с. 194].

Соціальне проектування передбачає різноманіття форм розробки та реалізації соціальних проектів, а зміна характеру суспільних відносин нерозривно пов'язана із прийнятим в цьому суспільстві характером практичної діяльності. В контексті певних конкретно-історичних умов може бути реалізований тільки такий тип проектів, який є реальним відображенням соціальної дійсності, детермінований об'єктивними умовами і суб'єктивними факторами життя суспільства, та відображає, перш за все, суспільну необхідність.

Завершуючи розгляд обраної теми, слід виокремити наступне.

Соціальний проект – це результат соціального проектування, здійснюваний відповідно до актуальних стандартів життя суспільства, що розкриває необхідний стан суспільного життя та містить систему загальних параметрів проектованого об'єкта, що характеризують його цілісність, його здатність організовано і цілеспрямовано змінювати світ.

Соціальне проектування використовується як один з компонентів цілеспрямованої діяльності, коли розробляються різні варіанти вирішення нових соціальних проблем і ускладнення системи соціальних відносин. Процес проектування можна в зв'язку з цим в цілому визначити і як організовану систему взаємопов'язаних видів діяльності, орієнтовану на обробку певного, доцільно розташованого набору даних в остаточний продукт – інформаційну модель запланованого соціального конструкту.

Соціальне проектування може розглядатися як специфічна технологія соціального конструювання, являє собою конструктивну, творчу діяльність, сутність якої полягає у виробленні цілей і завдань, що характеризують бажаний стан об'єкта, розробку шляхів і засобів досягнення поставлених цілей.

Одним із факторів, що визначає контури життєдіяльності сучасного суспільства, сьогодні стає віртуальний простір. Країни-лідери використання інтернет-технологій, вже отримують відчутні результати від використання інтернет-проектів в управлінській діяльності. Успіх цих проектів обумовлений, в першу чергу, прискореним впровадженням нових економічних і соціальних проектів при спрощенні процедур звітності та стимулюванні розвитку даної галузі.

Віртуальні проекти та основні принципи їх функціонування здійснюють прямий вплив

на фундаментальні основи рішення пріоритетних завдань розвитку суспільства у сучасних умовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеева И. Возникновение идеологии и информационного общества / И. Алексеева // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http:// www.iis.ru/events/19981130/alexeeva.ru.html](http://www.iis.ru/events/19981130/alexeeva.ru.html)
2. Антонюк Г. Социальное проектирование и управление общественным развитием / Г. Антонюк. – Минск, 1986. 203 с.
3. Балабанов И. Интерактивный бизнес / И. Балабанов – СПб. : Питер, 2001. — 127 с.
4. Балабанов П. Методологические проблемы проектировочной деятельности / П. Балабанов. – Новосибирск : Наука, 1990. – 200 с.
5. Бергер П. Социальное конструирование реальности. Трактат по социологии и знания / П. Бергер, Т. Лукман. – М. : Медиум; Academia-Центр, 1995. – 202 с.
6. Бэкон Ф. Новый органон / Ф. Бэкон. М. : Соцэкгиз, 1935. 513 с.
7. Гайдуков Ю. Роль практики в процессе познания / Ю. Гайдуков. — М. : Мысль, 1965.—336 с.
8. Генисаретский О. Регионализм, средовое проектирование и проектная культура / О. Генисаретский. — М. : НИИ культуры, 1991. 114 с.
9. Готт В. Категории современной науки: становление и развитие / Т. Дридзе, Э. Орлова. — М. : 1995.—376 с.
10. Иванов Д. Виртуализация общества. Версия 2.0. / Д. Иванов. – СПб. : «Петербургское Востоковедение», 2002. – 224 с.
11. Капитанов В. Проектный процесс: управление и обоснование. Учебное пособие / В. Капитанов – Одесса-Севастополь: Арт-принт, 2008. – 256 с.
12. Крючков Ю. Методология и методы социального проектирования / Ю. Крючков. — М. : Союз, 1997. 176 с.
13. Курбатов В. Социальное проектирование / В. Курбатов, О. Курбатова. — Ростов-на-Дону, 2001. — 412 с.
14. Лапкина И., Проектный анализ. Теоретические основы оценки проектов на морском транспорте: Учебное пособие / И. Лапкина, Л. Павловская, Т. Болдырева, Т. Шутенко / Под общ. ред. Лапкиной И. – Одесса: ОНМУ, 2008. – 315 с.
15. Луков В. Социальное проектирование / В. Луков. — М.: «Флинта», 2003. — 240 с.
16. Тощенко Ж. Социальное проектирование (методологические основы) [Текст] / Ж. Тощенко // Общественные науки. — 1983.—№ 1. — С. 15-31.
17. Электронная коммерция: Учебное пособие для служащих государственных организаций и коммерческих фирм / Под общей редакцией Реймана Л. Д. — М. : НТЦ «ФИОРД – ИНФО», 2002. – 217 с.

Паскалова Марина Ігнатівна кандидат філософських наук, старший викладач кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін Військової академії (м. Одеса).

УДК: 100.3+32

ФІЛОСОФСЬКІ ОСНОВИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІЙН

В статті автор аналізує такий згубний феномен сьогодення як інформаційні війни. Розглядає деякі види інформаційної зброї, з'ясовує основні ознаки інформаційного ураження та робить спробу виявити можливі засоби захисту та протидії інформаційній атаці.

Ключові слова: інформаційна війна, інформаційна зброя, інформаційно-психологічний вплив.